

DE NAVIGATIONE
ILLVSTRIS ET MAGNANIMI
Equitis Aurati Humfredi Gilberti, ad deducen-
dam in novum orbem coloniam
susceptâ, carmen
ETI G. I. N. D. V.

STEPHANI PARME-
NII BUDÆII.

factu e go

reficit

fo

f

LONDINI,
Apud Thomam Purfootum.
An. 1582.

*Ornatissimo Domino Gothofredo Brummannio
in testimonium amicitiae autor ad
in Wadlemiano 1 5 82 . 21 Junij*

762

THE
MUSEUM
OF
THE
CITY OF
NEW YORK

THE
MUSEUM
OF
THE
CITY OF
NEW YORK

AD EVNDEM ILLV.

strem Equitem autoris præfatio.

Eddenda est, quàm fieri potest breuissimè, in hoc vestibulo, ratio facti mei, & cur ita homo novus & exterus, in tanta literatissimorum hominum copia, quibus Anglia beata est, versandum in hoc argumento mihi putaverim: ita enim tu fortissime Gilberte, factum hunc nostrum in lucem exire voluisti. In servitute & barbarie Turcica, Christianis tamen, magno immortalis Dei beneficio, parentibus natus, aliquam etiam ætatis partem educatus; postquam doctissimorum hominũ opera, quibus tum Pannonia nostra, tum imprimis salua adhuc earum reliquie florescunt, in literis adolevissem, more nostrorum hominum, ad invisendas Christiani orbis Academies ablegatus fui. Qua in peregrinatione, non solum compluria Musarum hospitia, sed multas etiam sapienter institutas respublicas, multarum ecclesiarũ probatissimas administrationes introspeximus, iam fermè triennio ea in re posito. Fuerat hac nostra prosectio ita à nobis comparata, vt non tantum mores & vrbes gentium videndum, sed in familiaritatem, aut saltem notitiam illustriorum hominum introeundum nobis putarem. Ceterum, vt hoc à nobis sine invidia dici possit, (certè enim taceri absque malicia nullo modo potest), non locus, nō natio, non respublica vlla nobis æquè ac tua Britannia complacuit, quamcunque in partem eventum consilij mei considerem. Accedit quòd præter omnem expectationem meam, ab omnibus tuis ciuibus, quibuscum aliqua consuetudo mihi contigit, tanta passim humanitate acceptus

et y

ceptus

ceptus essem; ut iam (sit hoc salua pietate à me dictum) sua-
rissima Anglorum amicitia, ferme abolerent desiderium
et Pannoniarum et Budae meae, quibus patria nomen debeo.
Quas ab causis, cum saepenumero animus fuisset significa-
tionem aliquam nostrae huius voluntatis et existimationis
edendi; accidit utique secundum sententiam, ut dum sa-
lutandis et cognoscendis excellentibus viris Londini ope-
ram do, ornatissimus ac doctissimus amicus meus Richar-
dus Hacletius ad te me deduxerit, explicato mihi praecla-
rissimo tuo de ducenda propediem colonia in novum orbem
instituto. Quae dum aguntur, agnoscere potui ego illud cor-
pus et animum tuum sempiterna posteritatis commemora-
tione dignum, et agnovi profecto, eaque tali ac tanta obser-
vantia prosequi cepi; ut cum paullo post plura de tuis vir-
tutibus, et rebus gestis passim audissem, tempus longè ac-
commodatissimum existimarem esse, quo aliqua parte offi-
cij studijque nostri, erga te et tuam gentem persungerer.
Hoc est primum ovum, unde nostrum iacobum originem
ducit. Reliquum est, ut eas et redeas quam prosperrimè vir
nobilissime, et benevolentia tua, autoritate, ac nomine, tue-
are studium nostrum. Vale.

AD THAMESIN.

Amnis, inoffensa qui tam requiete beatus
Antipodum quæris iam tibi in orbe locum:
Nunc tibi principium merita, pro tempore, laudis
Fecimus, et raucæ carmina prima tubæ.
Tum cum reddideris, modo quam dimittimus Argo,
Ornatu perages gaudia festa novo.

uæ noua tam subito mutati gratia cœli?

Q Vnde graues nimbi vitreas tenuantur in auras?
Diffugiunt nebulae, puroq; nitentior ortu
Illustrat terras, clementiaq; æquora Titan?
Nimirum posuere Noti, meliorq; refurgit
Eurus, & in ventos solvuntur vela secundos,
Vela quibus gentis decus immortale Britannæ
Tendit ad ignotum nostris maioribus orbem
Vix notis Gilebertus aquis. Ecquando licebit
Ordiri heroas laudes, & facta nepotum
Attonitis memoranda animis? si cæpta silendum est
Illa, quibus nostri priscis ætatibus audent
Conferri, et certare dies: quibus obuia plano
Iamdudum Fortuna solo, quibus omne perundas
Nereïdum genus exultat, faustoq; tridenti
Ipse pater Nereus placabile temperat æquor.
Et passim Oceano curui delphines ab imo
In summos saliant fluctus, quasi terga pararent
In quibus euectæ sulcent freta prospera puppes.
Et quasi diluuium, tempestatesq; minatur
Follibus inflatis inimica in vela phryseter.
Et fauet Egæon, & qui Neptunia Proteus
Armenta, ac turpes alit imo in gurgite phocas.
Atq; idem modò ab antiqua virtute celebrat
Sceptra Chaledonidum: seclis modò fata futuris
Pandit, & ad feros canit eventura minores.
Vt pacis belliq; bonis notissima vasto
Insula in Oceano, magni decus ANGLIA mundi;
Postquam opibus dives, populo numerosa frequenti,
Tot celebris factis, toto caput extulit orbe?

B. Non

Non incauta fui, ne quando immensa potestas
Pondere sit ruitura suo, nova moenia natis
Quærat, et in longum extendat sua regna recessum:
Non aliter, quàm cum ventis sublimibus aptæ
In nidis creuere grues, proficiscitur ingens
De nostra ad tepidum tellure colonia Nilum.

Euge sacrum pectus, tibi, per tot secula, soli
Servata est regio nullis regnata Monarchis.
Et triplici quondam mundi natura notata
Margine, et audacem quarto dignata Columbum;
Iam quintâ lustranda plagâ tibi, iamq; regenda
Imperio superest. Europam Asiamq; relinque,
Et fortunatam, nimium nisi sole propinquo
Arderet Libyen: illis sua facta viasq;
Terminet Alcides: abs te illustranda quiescit
Parte alia tellus, quam non Babylonia sceptrâ,
Non Macedum invictæ vires, non Persica virtus
Attigit, aut unquam Latæ feriere secures.
Non illo soboles Mahometi mugijt orbe:
Non vafer Hispanus coelo, superisq; relictis
Sacra Papæ humano crudelia sanguine fecit.
Illic mortales hominumq; ignota propago;
Sive illi nostræ veniant ab origine gentis,
Seu tandē à prisca Faunorum stirpe superfint
Antiqua geniti terra, sine legibus urbes
Sylvasq; et pingues habitant civilibus agros:
Et priscos referunt mores, vitamq; sequuntur
Italæ antiquæ, et primi rude temporis ævum.
Cum genitor nati fugiens Saturnus ob iram
In Latio posuit sedem, rudibusq; regendos
In tenues vicos homines collegit ab agris.

Aurea

47
Aurea in hoc primum populo capisse feruntur
Secula, sicq; homines vitam duxisse beati;
Vt simul argenti percurrens tempora, & æris,
Degener in durum chalybem vilesceret ætas;
Rursus in antiquum, de quo descenderat, aurum
(Sic perhibent vates) ævo vertente rediret.
Fallor an est tempus, reuolutoq; orbe videntur
Aurea pacificæ transmittere secula gentes?
Fallor enim, si quassatas tot cladibus vrbes
Respicio, et passim lacerantes regna tyrannos:
Si Mahometigenis Asiam Libyamq; cruento
Marte premi, domitaq; iugum ceruice subire:
Iamq; per Europæ fines immane tribunal
Barbari adorari domini, Dacisq;, Pelasgisq;,
Æmathijsq;, omnique solo quod diuidit Hebrus,
Et quondam bello inuictis, nunc Marte sinistro
Angustos fines, parvamq; tuentibus oram
Pannoniæ populis, et prisca in gente Liburnis:
Tum verò in superos pugnas sine fine cieri
Patribus Ausonijs: ardere in bella, necesseq;
Sarmaticas gentes: et adhuc à cæde recenti
Hispanum sancto Gallumq; madere cruore.
Non sunt hæc auri, non sunt documenta, sed atrox
Ingenio referunt ferrum, et si dicere ferro
Deteriora mihi licet, intractabile saxum.

At verò ad niueos alia si parte Britannos
Verto oculos animumq;, quot, ô pulcherrima tellus,
Testibus antiquo vitam traducis in auro?
Namque quòd hoc fumū colitur tibi numen honore
Quo superi, atq; omnis geniorum casta iuuentus

insunt
Bii, anob. il. Illius

Illius ad sacra iussa vices obit, arguit aurum.
Quòd tam chara Deo tua sceptrā gubernat Amazon,
Quā Dea, cum nondum cœlis Astræa petitis
Inter mortales regina erat, arguit aurum.
quòd colit haud ullis inclusas moenibus vrbes
Aurea libertas, et nescia ferre tyrannum
Securam ætatem tellus agit, arguit aurum.
quòd regio nullis iniuria gentibus, arma
Arma licet ferruginea rubicunda quiete
Finitimis metuenda gerit tamen, arguit aurum.
quòd gladij, quòd mucrones, quòd pila, quòd hastæ
In rastros abiere, et bello assueta iuventus
Pacem et amicitias dulces colit, arguit aurum.
Deniq; si fas est auro connectere laudes
Æris, et in pacis venerari tempore fortes;
quot natos bello heroas, quot ahenea nutris
Pectora ? sint testes procerum tot millia, testes
Mille duces, interq; duces notissima mille
Illa cui assurgunt Musæ, quam conscia Pallas
Lætior exaudit Gileberti gloria nostri.
Illius auxilium, et socialia prælia amici
Mirantur Belgæ, & quamvis iniustus Iberus
Commemorat iustas acies, domitasq; per oras
Martia victrices formidat Hibernia turmas.
Illum oppugnatae quasatis turribus arces,
Illum expugnatae perruptis moenibus vrbes,
Fluminaq; & portus capti, hostiliq; notatum
Sanguine submersæ meminere sub æquore classes.
Hic ubi per medios proiectus Sequana Celtas
Labitur & nomen mox amissurus, & vndas.
Omnia si desint, quantum est ingentibus ausis

Humani

Humani generis pro pace, bonoque pacisci
Tàm varios casus, freta tanta, pericula tanta?
Linquere adhuc teneram prolem, & dulcissima sacri
Oscula coniugij, numerantemq; ordine longo
Aucheriam digitis in mollibus, æquora mille
Formidanda modis, et si quid auusq; paterq;
Aucherij moveant, exempla propinqua docentem:
Qui dum pro patriâ laudem et virtute sequuntur,
Obsessi in muris soli portisq; Caleti
Præposuere mori, quàm cum prodentibus urbem
Et decus Albionum, turpi superesse salute.

Quod si parua loquor, nec adhuc fortasse fatenda est
Aurea in hoc iterum nostro gens vivere mundo,
Quid vetat ignotis vt possit surgere terris?
Auguror, & faueat dictis Deus, auguror annos,
In quibus haud illo secus olim principe in vrbes
Barbara plebs coëat, quàm cum nova saxa vocaret
Amphion Thebas, Troiana ad moenia Phœbus.
Atq; vbi sic vltro iunctas sociauerit ædes,
Deinde dabit leges custoditurus easdem;
In quibus ignari ciues fraudumque, dolique,
A solida assuescant potius virtute beari;
Quàm genio et molli liquentia corpora vita
In Venerem ignauam, pinguemq; immergere luxum:
Quàm nûmos, quàm lucra sequi, quàm propter honores
Vivere ad arbitrium stolidæ mutabile plebis.
Non illic generi virtus, opibusve premetur
Libertas populi, non contrâ in deside vulgo
Oppugnabit opes ciuis sub nomine pauper:
quisque suo partem foelix iniure capesset,
Tum sua magna parens ingenti scenore tellus

B iij

Exiguo

Exiguo sudore dabit bona : cura iuventam
Nulla adiget senio, nec sic labor oia tollet
Quominus è virtute petant sua commoda cives.
O mihi foelicem si fas conscendere puppim:
Et tecum patriâ (pietas ignosce) relictâ
Longinquum penetrare fretum, penetrare sorores
Mecum vnâ Aonias, illic exordia gentis
Prima novæ ad seros transmittere posse nepotes!
Sed me fata vetant, memoraturumq; canorâ
Inclyta facta tubâ, ad clades miserabilis Istri
Invitum retrahunt. His his me fata referunt:
Non deerit vates, illo qui cantet in orbe
Aut veteres populos, aut nostro incognita coelo
Munera naturæ; dum spreto Helicone manebit
Illa Aganippæis sacrata Oxonia Musis.

Dum loquor in viridi festinant gramine Nymphæ,
Impediuntque comas lauro, & florentis olivæ
Frondebis armantur, dominatricemq; frequentes
Oceani immensi longè venerantur ELISAM.
Illa autē ad gelidum celsis de turribus amnem
Prospicit, & iamiam Tamesinō in patre tuctur
Paulatim obliquis Gilebertum albescere velis.
Sic dea Peliaco spectasse è vertice Pallas
Fertur Iasonios comites, ad Phasidos vndas
Vix benè dum notis committere carbasa ventis.
Diua faue, nutuq; tuo suscepta parari
Vela iuua; Si sola geris dignissima totum
Talibus auspicijs proferri sceptrum per orbem.
Propterea quia sola tuos ita pace beasti
Tranquilla populos, ut iam te principe possit

Imperij

Imperij modus augeri. Quia sola videris
Quo niueæ Charites, quo corpore Delia virgo
Pingitur: & iusto si sit pro teste vetustas;
Talibus audimus quondam de matribus ortos
Semideos homines: tali est de sanguine magnus
Siue Hector genitus, siue Hectore maior Achilles:
Duntaxat sine fraude vlla, sine crimine possint
Vlla tibi veterum conferri nomina matrum,
Quæ sexum factis superas, quæ patribus audes
Nympha, dijs dignas laudes æquare Latinis.
Mentior infortunatus, nisi sic in corpore virtus
Lucet formoso, cœu quæ preciosior auro est
Gemma, tamen pariter placituro clauditur auro.
Mentior, & taceo, nisi sola audiris ubiq;
Induperatorum timor aut amor, inter & omnes
Securam requiem peragis tutissima casus:
Dum reliqui reges duro quasi carcere clausi
Sollicitis lethi dapibus, plenoque fruuntur
Terrificis monstris furtiva per ocia somno.
Mentior & taceo, solam nisi vivere cives
Æternum cupiunt: quando nec verberare toruo,
Nec cœdis poenæve thronum formidine firmas:
Sed tibi tot meritis maiestas parta, et inermis
Ad patulos residet custos clementia postes:
Ut quot penè rei iustum meruere tribunal,
Tot veniam grato narrent fermone clientes.
Nec tamen admittis, nisi quod iustumq; piumq;
Agnoscat probitas, & quæ potes omnia, solis
Legibus vsurpas cautas sanctissima vires.
Nec mala formidas: siquidem quasi fune ligatur
Consilio

Consilio fortuna tibi : Nullum impia terret
In castris Bellona tuis : quin pronus adorat
Gradius tua iussa pater, sequiturq; vocantem
Quacunq; ingrederis grato victoria plausu.
Dumq; fores aliis, vitamq; & regna tuetur
Ianitor externus, cingunt tua limina ciues :
Dumq; alijs ducibus sordet sapientia, sacro
Pegasidum tu iuncta choro, tot Apollinis artes
Aurea vaticina fundis quasi flumina lingua.
Audijs hæc mundus, cunctisq; in finibus ardet
Idcirco parere tibi : et quæ fortè recusat
Miratur vires regio tamen. Hinc tua sceptrâ
Incurua Mahometigenæ ceruice salutant :
Hinc tua pugnaces properant ad fœdera Galli :
Dumque sibi metuit toties tibi victus Iberus,
Nescia Romano Germania Marte domari
Quærit amicitias Britonum : procul oscula mittit
Virgineis pedibus Latium, longèq; remoti
Pannonæ in tutos optant coalescere fines.

Magnanimi iuvenes, et qui Gilebertia cunque
Signa comes sequeris, consors vitæque necisque,
Quandoquidem audimur, votisque vocata virago
Annuit, eia age rumpe moras, quantûq; per auras
Accelerare datur, properantibus vttere velis.
Nonne vides quæ submisso diademate nuper
Obtulit inuictis fascesque fidemque Britannis,
Nonne vides passis vt crinibus horrida dudum
Porrigit ingentem lugubris America dextram?
Et numquid lacrymas, inquit, soror ANGLIA nostras
Respicias, et dura nobiscum in sorte gemiscis?

An

Au vero nescisse potes, quæ tempora quantis
Cladibus egerimus? postquam infatiabilis auri,
Nam certè non ullus amor virtutis Iberos
In nostrum migrare solum, pietasve coëgit.
Ex illo, quæ sacra prius væsana litabam
Manibus infernis, sperans meliora, tuumq;
Discere posse Deum, iubeor mortalibus aras
Erigere, et mutas statuas truncoſq; præcata
Nescio quod demens Romanum numen adoro.
Cur trahor in terras? si mens est lucida, puris
Cur Deus in coelis rectâ non quæritur? aut si
A nobis coelum petitur, cur sæpe videmus
Igne, fame, ferro subigi, quocunq; reatu
Oenotriæ sedis maiestas læsa labascit?
Non sic religio, non sic me iudice gaudet
Defendi sua regna Deus, quòd si optimus ille est
Quòd si cuncta potest, et nullis indiget armis.
Mitto queri cædes, exhaustaq; mœnia bello:
Mitto queri in viles tot libera corpora servos
Abiecta, immaniq; iugum Busiride dignum.
Te tantum fortuna animet tua, te tua virtus:
Si tibi tam plenis habitantur mœnibus urbes,
Vt nisi in excelsum crescant, coeloq; minentur
Ædes æriæ; quanquam latissima, desit
Terra tamen populo. Si tot tua flumina nigrant
Turrigeras arces imitata mole carinæ,
Quot non illa natant eadem tua flumina cygni.
Si tibi iam sub sole iacens penetratus utroq; est
mundus, utroq; iacens peragrata est terra sub axe.
Ni frustra gelidam vectus VVilobejus ad arcton

C.

Ille

Illā in gente iacet, cui dum sol circinat umbras,
Dimidio totus vix forsitan occidit anno.
Ni frustrā sub perpetuis aquilonibus ausi
Burrhoidæ fratres Scythicum sulcare profundum,
Invenere solum et vasto nova littora flexu:
Ultra quæ quales populi, quæ natio terras
Incolat (in vero nisi si quid fabula possit)
Nondum scire dedit reliquo mundi arbiter orbi.
Ni frustrā per Cimmerios, sylvisq; propinqua
Flumina Riphæis eoa profectus ad usq; est
mœnia Gincifonus, Persasq; et proxima Persis
Bactra, et Bactrorum confines regibus Indos.
Ni frustrā quæsiuit iter, duraq; bipenni
Illo Forbiferus reditum sibi in æquore fecit,
Horridum ubi semper pelagus, glacieq; perenni
Frigora nativos simulant immitia montes.
Ni frustrā, quod vix vlli tot secula dederunt,
Hæc tuus immensum nuper Dracus ambiit orbē,
Quā patri Oceano clausas circumdare terras
Concessit natura viam, mediaq; meare
Tellure, & duplici secludere littore mundos.
Iam si fortuna, iam si virtute sequare
Digna tua; sunt monstra mihi, sunt vasta gigantum
Corpora, quæ magno cecidisse sub Hercule non sit
Dedecus, Ogygius non quæ aspernetur Iacchus.
Quæ si indigna putas, tantaq; in pace beata
Aversare meos multo ut tibi sanguine fines
Invidiosa petas: est nobis terra propinqua,
Et tantum bimari capiens discrimen in isthmo.
Hanc tibi iam dudum primi inuenero Britanni,

Tum

Tum cum magnanimus nostra in regione Gaborus
Proximus à magno ostendit sua vela Columbo,
Hæc neque vicina nimiùm frigescit ab arcto,
Sole nec immodico in steriles torretur arenas:
Frigus et æstatem iusto moderamine seruat,
Sive leves auras, grati spiracula cœli,
Seu diæ telluris opes, et munera curas.
Pone age te digno tua sceptrum in honore, meoq;
Iunge salutarem propius cum littore dextram.
Sit mihi fas aliquam per te sperare quietem,
Vicinoq; bono lætum illucescere Solem:
quòd si consilijs superùm, fatiq; negatum est
Durare immensum magna infortunia tempus.
quòd si de immerita iustum est ceruice revelli
Ignarum imperij dominum, populiq; regendi.
quòd si nulla unquam potuit superesse potestas,
Ni pia flexilibus pareret clementia frenis
Obsequium. A miti quæsitæ potentia Cyro
Amisæ est sæuæ soboli. Parendo subegit
Tot reges macedùm uirtus, tot postera sensim
Abscidit a parto tandem inclementia regno.
Et quod Romuleis creuit sub patribus olim,
Imperium diri semper minuere Neronæ.

* *
*